

Άδοντας τον εθνικό βάρδο του τόπου μας

**Μεγάλοι ερμηνευτές τραγουδούν τον ξεχασμένο μεγάλο ποιητή της
Κύπρου**

**Πρωτοποριακό CD - βιβλίο με 17 μελοποιημένα ιδιωματικά και λόγια
ποιήματα του Βασίλη Μιχαηλίδη**

Συνέντευξη με τον

συνθέτη και ενορχηστρωτή του έργου

Λάρκο Λάρκου

Ένα μεγαλόπνοο έργο. Μόνον έτσι μπορεί να χαρακτηριστεί ο ψηφιακός δίσκος (CD) και βιβλίο του Λάρκου Λάρκου σε ποίηση Βασίλη Μιχαηλίδη, τόσο στο κυπριακό ιδίωμα, όσο και στην πανελλήνια γλώσσα που χρησιμοποίησε στα πιο πολλά ποιήματά του ο εθνικός μας ποιητής. Το τολμηρό αυτό εγχείρημα για πρώτη φορά επιχειρείται και το έργο γραφόταν, ηχογραφόταν και επεξεργαζόταν σχεδόν για οκτώ χρόνια, από το 2004 μέχρι τις μέρες μας. Στον ψηφιακό δίσκο (CD) μετέχουν είκοσι γνωστοί και καταξιωμένοι ερμηνευτές, Κύπριοι και Ελλαδίτες. Η επίσημη παρουσίαση του έργου θα γίνει το βράδυ της 8^{ης} Δεκεμβρίου στο Θέατρο ΣΚΑΛΑ στη Λάρνακα.

Από πού προέρχεται ο τίτλος του έργου «Το πρώτο ' δώ βασιλείο είχαν θεοί το κτίσει»;

Ο τίτλος είναι παρμένος από το μελοποιημένο ποίημα «Τρόδος» του Βασίλη Μιχαηλίδη.

- Γιατί ένας σύγχρονος συνθέτης να επιλέξει στις μέρες μας να μελοποιήσει στίχους που γράφτηκαν σχεδόν έναν αιώνα πριν, έστω κι αν προέρχονται από τον εθνικό μας ποιητή Βασίλη Μιχαηλίδη;

- Πιστεύω ότι ο Βασίλης Μιχαηλίδης είναι η μορφή των γραμμμάτων μας που συνδέει το λαϊκό με το λόγιο πνεύμα. Με τα ποιήματά του αγγίζει και απασχολεί ανθρώπους προερχόμενους από τα εργατικά λαϊκά στρώματα μέχρι και τα επίπεδα ακαδημαϊκής μόρφωσης. Έγραφε με ασύλληπτη ευχέρεια στην κυπριακή διάλεκτο και παράλληλα εκφραζόταν και σε μια ιδιάζουσα δημοτική εμπλουτισμένη με ενδεικτικά στοιχεία της καθαρεύουσας. Μια τέτοια

πολισχιδής προσωπικότητα θα έπρεπε να αποτελούσε διαχρονικό πρεσβευτή της Κύπρου και του πολιτισμού της παγκόσμια. Παρόλα αυτά, ελάχιστοι γνωρίζουν το έργο του και για πολλούς είναι άγνωστο ακόμη και το όνομά του!

Ο Βασίλης Μιχαηλίδης δεν είναι ο ποιητής του γραφείου. Είναι ένας ανθρώπινος και ταυτόχρονα θρυλικός ποιητής της ζωής –μιας ανεμοδαρμένης ζωής που ταυτίστηκε με το έργο του. Φαντάζει σαν μια αρχαιοελληνική τραγική μορφή, που η μοίρα της την φέρνει στα άκρα. Ένας εμπνευσμένος δημιουργός αδικημένος, πάμφτωχος και ταπεινωμένος στον ίδιο του τον τόπο, τον οποίο ποτέ δεν παύει να υμνεί, υπερβαίνοντας τα πάθη και τις απογοητεύσεις του –κι εδώ ακριβώς βρίσκεται το μεγαλείο του, κι εδώ οφείλεται η θρυλικότητά του.

- Γιατί όμως επιμένετε και στους λιγότερο γνωστούς και λιγότερο καταξιωμένους λόγιους στίχους του ποιητή;

- Θεωρώ ότι ο Βασίλης Μιχαηλίδης, μη έχοντας την ευκαιρία να μορφωθεί επαρκώς, ανακάλυψε δικούς του τρόπους να εκφράζεται μέσω του κυπριακού ιδιώματος, αλλά και της πανελλήνιας γλώσσας (δημοτικής και καθαρεύουσας) της εποχής του, στην οποία συνέθεσε και τα πιο πολλά ποιήματά του. Έκανε χρήση της καθαρεύουσας και της δημοτικής όπως τις προσελάμβανε ο ίδιος, αλλά και αναμειγνύοντας στοιχεία από το κυπριακό ιδίωμα. Πρόκειται για μια γλώσσα πλούσια και πανέμορφη, που τον βοήθησε να εκφράσει με αυθεντικό ελληνικό πνεύμα τους καημούς και τους προβληματισμούς του. Αυτή η πανελλήνια γραφή κατάντησε αμφισβητούμενη, επισκιασμένη από τα αριστουργήματά του στο κυπριακό ιδίωμα και κανείς δεν ενδιαφέρθηκε μέχρι σήμερα να την αντιμετωπίσει μουσικά!

- Η μελέτη ουσιαστικά του συνόλου του έργου του Βασίλη Μιχαηλίδη, αλλά και η συνθετική του επεξεργασία εκ μέρους σας ως μουσικού, τι σας έδωσε προσωπικά;

- Η προσωπική μου επαφή ως συνθέτη με την ποίηση του Βασίλη Μιχαηλίδη μου έδωσε τη δυνατότητα να εξωτερικεύσω βιώματα και ακούσματα πολλών χρόνων, που με οδήγησαν σε πολύ βαθιά μονοπάτια της ψυχής. Με αγωνία και δέος προσπάθησα να διατηρήσω μια κοινή γραμμή συνθετικά και ενορχηστρωτικά, μέσα από την πολυσυλλεκτικότητα των θεμάτων και του διαφορετικού ύφους που χρησιμοποιούσε κάθε φορά ο Μιχαηλίδης. Αναμειγνύονται έτσι στο ίδιο έργο το ρετρό της εποχής του 1900, μαζί με το βυζαντινό, το παραδοσιακό και το σύγχρονο στοιχείο. Γι' αυτό και χρειάστηκε η ερμηνεία πολλών και διαφορετικών σχολών ερμηνευτών για να προβληθούν όσο πιο παραστατικά και αυθεντικά γινόταν τα πολλαπλά πρόσωπα και ύφη του «μοναδικού, ίσως, κυπριώτη ποιητή» της εποχής εκείνης.

- Πώς ξεκίνησε η όλη ιδέα για τη δημιουργία ενός ψηφιακού δίσκου (CD) και βιβλίου με διαλεκτικούς και λόγιους στίχους του Βασίλη Μιχαηλίδη;

- Η ιδέα ξεκίνησε από μια θεατρική παράσταση, το 2004, όταν μια παράξενη έλξη με ώθησε να ζητήσω από τον σκηνοθέτη Νίκο Χαραλάμπους να μελοποιήσω ποιήματα του Βασίλη Μιχαηλίδη, τη στιγμή μάλιστα που ήμουν πολύ απασχολημένος, γράφοντας τη μουσική σε δυο άλλα θεατρικά έργα. Ο σκηνοθέτης αγκάλιασε την ιδέα και επιθυμία μου και με άφησε, σχεδόν χωρίς όρους και φραγμούς, να δημιουργήσω.

Εκεί, στο Σατιρικό Θέατρο, και μέσα από το ιδιόμορφο κείμενο του Μάκη Αντωνόπουλου για τη ζωή του εθνικού μας ποιητή, ήρθα σε πρώτη επαφή με τον λόγο αλλά και τον βίο του Βασίλη Μιχαηλίδη. Με συνεπήρε το βάθος του στο κυπριακό ιδίωμα και με εντυπωσίασε η- ομολογώ- εντελώς άγνωστησεμένα μέχρι τότε γραφή του στη δημοτική και την καθαρεύουσα.

Με πρώτο οδηγό το ένστικτό μου, άρχισα να επενδύω ευλαβικά με ήχους και μελωδίες τα ποιήματα που βρίσκονταν αποσπασματικά στο σενάριο, φτιάχνοντας ένα περιβάλλον λιτό, απέριπτο, ώστε αυτά να λειτουργούν με ένα λαούτο και μια κιθάρα, καθώς κλήθηκα να τα εκτελώ ζωντανά επί σκηνής, ως alter ego του ποιητή.

- Ποια ήταν η πρώτη σας προτεραιότητα κατά τη σύνθεση αυτών των τραγουδιών;

- Στο σύνολο των μελοποιήσεων μου, πρώτο μέλημα ήταν να παρουσιαστεί η ποίηση, να ακουστεί ο ποιητικός λόγος. Όποιος έρθει σε επαφή με αυτό το έργο, θέλω να νιώσει ότι βίωσε την ποίηση, ότι άκουσε τον λόγο του Βασίλη Μιχαηλίδη και απέκτησε γνώση και τέρψη από αυτή του την εμπειρία. Άλλωστε, θεωρώ ότι το τραγούδι είναι η πιο άμεση μορφή επικοινωνίας και ο πιο εύκολος τρόπος μεταλαμπάδευσης μηνυμάτων, μέσω ψυχαγωγίας, δηλαδή αγωγής της ψυχής. Γι' αυτό και πίστεψα σ' αυτό το έργο, επιδιώκοντας, μέσα από την προσωπική μου μουσική ματιά, να συστήσω στους συμπατριώτες μου και στους όπου γης Έλληνες, αλλά, ειδικά, και σε όλους τους φιλότεχνους και φιλόμουσους, μιαν άγνωστη και παραμελημένη μεγαλοφυή μορφή του πολιτισμού.

Στην πορεία προς τη δύσκολη αυτή δημιουργία δεν ήμουν μόνος τελικά. Συμπορεύθηκαν σ' αυτή την προσπάθεια καλλιτέχνες σπουδαίοι, αλλά και άνθρωποι του πνεύματος, της πολιτείας, της εκκλησίας, επιστήμονες, ακαδημαϊκοί, τεχνικοί και φίλοι αληθινοί, οι οποίοι με την πίστη τους, την υποστηρικτή τους και τις θαυμαστές τους γνώσεις και ερμηνείες συνέδραμαν

την όλη προσπάθεια. Αξίζει να αναφέρω ότι οι πιο πολλοί συντελεστές προσέφεραν τις υπηρεσίες τους αφιλοκερδώς.

- Πως προχώρησε η όλη δουλειά;

- Από τον Μάρτιο του 2009, αμέσως μετά τον πρώτο κύκλο συναυλιών, ηχογραφήθηκε στο στούντιο ό,τι εκτελέστηκε στις συναυλίες που προηγήθηκαν, μόνο με κύπριους ερμηνευτές. Μετά ξεκίνησε μια απρόσμενη προοδευτική διαδικασία ηχογράφησης ερμηνειών από σπουδαιούς τραγουδιστές, κυρίως Ελλαδίτες, στην πανελλήνια γλώσσα, σε μια κοινή προσπάθεια κοινοποίησης ενός σημαντικού μέρους του έργου του Βασίλη Μιχαηλίδη στο ευρύ κοινό, το οποίο, μερικές φορές, δεν γνωρίζει ούτε το όνομά του.

Το νέο στοιχείο, που σαφώς προκύπτει με τη διπλή αυτή έκδοση, είναι οι μελοποιήσεις ποιημάτων στην πανελλήνια γλώσσα, αφού μέσα από αυτά βγαίνουν στην επιφάνεια και ζωντανεύουν πτυχές της προσωπικότητας του ποιητή πέρα από τα καθιερωμένα και σαφώς αριστουργηματικά «εθνικού» περιεχομένου ποιήματα στο κυπριακό ιδίωμα, τα οποία επίσης παρουσιάζονται εκτενώς. Προβάλλεται το ανθρώπινο πρόσωπο ενός μεγαλοφυούς, πολυδιάστατου και πολυπρόσωπου δημιουργού, που έζησε σε δύσκολους καιρούς, έχοντας την αποκλειστικότητα στο είδος του όχι μόνο ως λαϊκός ποιητής αλλά και ως λόγιος βάρδος με βαθιά πνευματικότητα.

- Στον ψηφιακό δίσκο (CD) και βιβλίο συμμετέχουν πολλοί ερμηνευτές. Μιλήστε μας λίγο γι' αυτό το γεγονός...

- Στο έργο συμμετέχουν είκοσι συνολικά ερμηνευτές (τραγουδιστές και αφηγητές) δεκατρείς Κύπριοι και επτά Ελλαδίτες, καθώς και βυζαντινή χορωδία.. Ο κάθε ερμηνευτής θα λεγα ότι με το ήθος της ερμηνείας του αντιπροσωπεύει και προβάλλει την κάθε πτυχή της προσωπικότητάς του: τη θεατρικότητα και παραστατικότητα του λόγου του, τη σκωπτικότητα και τον αλτρουισμό του, το διονυσιακό και απολλώνειο στοιχείο, την απογοήτευσή του από τον καταϊγισμό ατυχών περιστάσεων στη ζωή του, τον αισθησιασμό και ερωτισμό, που διακατέχει σχεδόν ολόκληρο το έργο του, είτε σε ένα καθαρά ερωτικό ποίημα για μια συνήθως εξιδανικευμένη γυναικεία μορφή είτε σε σχέση με το θείο ή την ίδια την Κύπρο ως ιστορική και γεωγραφική περιοχή. Παράλληλα, φανερώνονται οι παραδοσιακές και βυζαντινές ρίζες και καταβολές του Βασίλη Μιχαηλίδη, το ρετρό στοιχείο της εποχής που ζούσε αλλά και η διαχρονικότητα του λόγου του, μέσα από τις ανάλογες ενορχηστρώσεις από μια γκάμα ακουστικών οργάνων όπως τα παραδοσιακά όργανα της Κύπρου βιολί, λαούτο και πηδκιαύλι, το τουρκικού τύπου κλαρίνο σε σολ, η καμεράτα ορχήστρα (βιολιά, βιόλες, βιολοντσέλα), τα σύγχρονα όργανα ως βάση (κιθάρα, μπάσο, κρουστά) αλλά και η βυζαντινή χορωδία.

Οι ερμηνευτές (τραγουδιστές και αφηγητές –κυρίως αντρικές αλλά και γυναικείες φωνές– ο Τουρκοκύπριος, το παιδί θαύμα και οι μουσικοί από διάφορα στυλ) γίνονται σύμβολα σε ηχητικές αναπαραστάσεις για να πείσουν εν τέλει ότι στο έργο ενός τόσο ξεχωριστού και εμπνευσμένου ποιητή δεν χωρούν διαχωρισμοί σε βαθμίδες ποιότητας.

Ταυτότητα του έργου (ψηφιακός δίσκος (CD) και βιβλίο)

«Το πρώτο ἔδω βασίλειο είχαν θεοὶ το κτίσει»

Μελοποιημένη ποίηση του Βασίλη Μιχαηλίδη από τον Λάρκο Λάρκου

Ερμηνευτές (αλφαβητικά):

Τραγούδι:

Πέτρος Γαϊτάνος
Κούλης Θεοδώρου
Χρήστος Θηβαίος
Αλκίνοος Ιωαννίδης
Ιλκέρ Καπτάνογλου
Γιάννης Κότσιρας
Λάρκος Λάρκου
Χριστιάνα Λάρκου
Βασίλης Λέκκας
πατήρ Νικόλαος Λυμπουρίδης
Μανώλης Μητσιάς
Βασίλης Παπακωνσταντίνου
Κυριακού Πελαγία
Χρήστος Σίκκης
Μιχάλης Τερλικκιάς
Μιχάλης Χατζημιχαήλ
Κώστας Χατζής
Βυζαντινή χορωδία «Ρωμανός ο Μελωδός»

Αφήγηση:

Άλκηστις Παυλίδου
Κώστας Χαραλαμπίδης
Χριστίνα Χριστόφια

Ενορχήστρωση: Λάρκος Λάρκου

Βασικοί συντελεστές έκδοσης:

Φιλολογική επιμέλεια βιβλίου: Κυριάκος Ι. Ιωάννου
Φιλολογική επιμέλεια ποιημάτων: Δρ. Λευτέρης Παπαλεοντίου, Κυριάκος Ι. Ιωάννου
Φωτογραφία: Γιάννος Δημητρίου

Τα μελοποιημένα ποιήματα:

Χαμηλή τιμή cd